

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ ด้านคติชน ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ผ่านองค์ความรู้ด้านคติชนของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) เพื่อเสนอองค์ความรู้และแนวทางเชิงนโยบายในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจำนวน 40 คน การสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 40 คน และการประชุมสรุปผลการวิจัยและเสนอแนวทางเชิงนโยบาย จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ความรู้ด้านคติชน ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ สะท้อนวัฒนธรรมวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของกลุ่มชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ สะท้อนถึงตัวตนและเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของกลุ่มชน การถ่ายทอดและสืบทอดองค์ความรู้ด้านคติชนของกลุ่มชาติพันธุ์มีหลากหลายทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่งผลให้เกิดแบบแผนการปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมา องค์ความรู้ด้านคติชนบางประเภทไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจนในพื้นที่อันเนื่องมาจากการไม่มีการบันทึกเรื่องราวไว้ชัดเจน ในขณะที่บางประเภทมีการเปลี่ยนแปลงผสมผสานกับวัฒนธรรมวิถีใหม่ๆ ในสังคมยุคปัจจุบัน

2. แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ผ่านองค์ความรู้ด้านคติชนของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งในด้านสำนวน คำสอน ภาษิต นิทาน ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ส่งผลต่อกระบวนการสร้างและขัดเกลาจิตสำนึกของกลุ่มชนสู่การปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองของกลุ่มชนที่ดี และสร้างบรรทัดฐานพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้กลุ่มสมาชิกในกลุ่มชนและหนุนเสริมให้สมาชิกในกลุ่มชน มีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เกิดความรักและสามัคคี มีระเบียบวินัย และเคารพกฎระเบียบ และข้อปฏิบัติของชุมชน ร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย แนวทางในระดับครอบครัวและชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนเป็นแบบอย่างที่ดี และช่วยขัดเกลา บ่มเพาะพฤติกรรมของสมาชิกให้เป็นพลเมืองที่ดี 2) แนวทางในระดับหน่วยงานและท้องถิ่น ได้แก่ การส่งเสริมยกย่อง เชิดชูพลเมืองดีในชุมชนท้องถิ่น พัฒนาบุคคลต้นแบบ ประชาชนท้องถิ่น 3) แนวทางในระดับนโยบาย ได้แก่ การสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองที่ดีในสถานศึกษา กำหนดแผนงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขับเคลื่อน การสร้างพลเมืองที่ดีผ่านกิจกรรมโครงการ และสื่อสังคมประเภทต่างๆ

คำสำคัญ : คติชน, องค์ความรู้, กลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ,กระบวนการพัฒนา,จิตสำนึก, พลเมืองดี,ชุมชน

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the knowledge on the folk wisdom of local ethnic group in the areas of Sisaket province, 2) to study the ways of awareness as good population through knowledge on the folk wisdom of local ethnic group in the areas of Sisaket province and 3) to present the knowledge and policy ways in awareness as good population of local ethnic group in the areas of Sisaket province. This research is the Qualitative research consisted of In-depth interview of 40 persons, focus group of 40 persons, research conclusion and policy way presentation of 80 persons. The research findings were as follows:

1. Knowledge on the folk wisdom of local ethnic group in the areas of Sisaket province has reflected on culture, way of life, belief, customs, tradition of people in the areas that are unique of ethnic group, reflect self-dimension and are the ways in people's living, passing on knowledge and the inheritance of knowledge on the folk wisdom of ethnic group, it has various methods both self-directed learning and building the participation in activities to cause performance norms inherited, some knowledge on folk wisdoms is not seen clearly in the area because of not having record clearly, while some folk wisdom has been changed and combined with new way of culture in modern society.

2. The ways of awareness as good population through knowledge on the folk wisdom of local ethnic group in the areas of Sisaket province among idiom, doctrine, proverb, folk tale, belief, tradition and ritual ceremony in which have an effect on building process and discipline the awareness of crowd toward conducting themselves as good population of crowd and build the basic norm in living for their members in crowd and support members in crowd to have skills in living with other people in society ,having love and harmony, having discipline and respecting the rules and regulations of community together.

3. Suggestions and the policy way in awareness as good population of local ethnic group in the areas of Sisaket province consisted of 1) the way in family level and community levels ; namely promoting members in their households as good model, help discipline and cultivate the behavior of members to be good population, 2) the way in institute level and local level; namely promoting, esteeming and praising the good

population in local community, developing role model and local scholar and 3) the way in policy level; namely building the learning curriculum as good population in school, planning with institutes for driving, building good population through the activity of project and social media.

Keywords: Folk wisdom, knowledge, local ethnic group, development process, awareness, good population and community.